

Datum: 2000-05-18 (19:19)

Ämne: **CPE-möte i Bryssel februari 2000**

Med beslutet om jordbrukets avreglering i juni 1990 upplöstes bland annat också formellt den ensamrätt (monopol), att företräda bönderna i Sverige, som Riksdagen 1932 tilldelade LRF (eller som det då hette SAL). I praktiken innebar 1990 års beslut däremot ingen större förändring i fråga om ensamrätten, utan sextio år av konsolidering både fysisk, mental, medial och inte minst ekonomisk har cementerat strukturer som inte så lätt låter sig rubbas, och det politiska beslutet från 1932 om "tvångskollektivisering" fortgår oförändrat om än "olagligt", motiverat med så kallade demokratiska majoritetsbeslut.

Beskrivet förhållande gör det korporativistiska Sverige unikt i Europa genom att vi, till skillnad från till exempel Norge, eller strängt taget vilket annat land som helst, med vårt "demokratiska underskott", inte givit för småjordbrukens talesmän likvärdiga möjligheter, att göra sina röster hörda och "vara med och påverka" den jordbrukspolitiska utvecklingen inom till exempel CAP & endash; genom till exempel medlemskap i den europeiska familj jordbrukarorganisationen CPE, Coordination Paysanne Européenne = Europeiska bönders samordningsorganisation, som exempelvis förfogar över ett stort antal platser i EU:s Rådgivande kommittéer.

Med en första inbjudan till Familj jordbrukarnas Riksförbund 1994 om att delta i ett CPE-möte i Tyskland, dit Bengt Johansson, Köinge och undertecknad åkte, har sedan dess, då och då, frågan om huruvida vi skulle på något sätt försöka närma oss CPE, varit föremål för diskussioner i föreningen. Av olika skäl har ett sådant närmande från vår sida inte skett. Istället bildades 1997 ett "nätverk" kallat NOrdBruk, där en del av oss i Familj jordbrukarna är medlemmar. NOrdBruk upprätthåller en informell kontakt med CPE och har arrangerat ett par seminarier i Sverige i samarbete med CPE och Europeiska kommissionen och deltar i mån av tid, men kanske främst i mån av ekonomi, i seminarier och konferenser, som CPE ordnar runt om, i framför allt Europa.

Den 24 och 25 februari i år deltog undertecknad i en sådan, av CPE, i samarbete med den världsomspännande småbrukarorganisationen Via Campesina, anordnad konferens i Bryssel, om EU:s och USA:s jordbrukspolitik under EU:s Agenda 2000 och USA:s Fair Act och dessa politiska systems förhållande till World Trade Organisation, Världshandelsorganisationen, WTO.

Till konferensen var inbjudna familj jordbrukare från hela världen och det första jag tycker man slås av är kanske den vida tolkning, som kan inrymmas i begreppet små och familj jordbrukare, beroende på i vilken del av världen man verkar. Där till exempel ordföranden i den amerikanska småbrukarorganisationen (NFFC) Bill Christison har en gård på 2000 acre eller drygt 800 ha åker, 300 dikor och vete och sojabönsodling, som han sköter tillsammans med familjen utan anställda. I USA ser han sig som liten och jobbar under kärva ekonomiska villkor. USA är ju känt för sitt "biggest in the world", så egentligen, varför skulle inte det också gälla småjordbruken?

Också representanten för små- och familj jordbrukarna i England, Michael Hart var väl med sina 50 mjölkkor en relativt stor småjordbrukare, med svenska mått mätt. Övriga deltagare från till exempel Senegal, Honduras, Norge, Frankrike osv. företrädde däremot organisationer där vi svenskar känner oss mer hemma med vad vi traditionellt betraktar som små- och familj jordbruk. När jag före omställningen 1990 drev mjölkproduktion med 56 mjölkkor blev jag själv skälld för att vara storbonde i en här ej namngiven publikation. För egen del var jag av en rakt motsatt uppfattning och tyckte redan då att det epitetet var "by west" och i dag talas det på politiskt ansvarigt håll, inom rådgivning och på SLU mycket riktigt om 300- 500-korsbesättningar som "framtidens mjölkbesättningar" i Sverige.

Men det är inte bara storleken på jordbruken som skiljer sig åt mellan olika delar av den fria världsmarknad för livsmedelshandel, som WTO-förhandlingarna bland annat har som mål att skapa, det är till exempel också stora nationella skillnader i hur man på olika håll i världen ser på och behandlar sina småbönder, och där behöver inte avstånden vara stora för att skillnaderna ska bli det. Där kan skillnaderna till och med under en gemensam jordbrukspolitik, CAP, "på lika villkor" bli betydande, vilket den franske representanten och CPE-medlemmen José Bové är ett gott exempel på.

Enligt WTO-avtalet har EU:s och Sveriges (redan innan vi blev medlemmar i EU) politiska företrädare godkänt import av hormonkött från USA, vilket dock konsumenterna i Europa inte var lika förtjusta i, som sina politiska företrädare, varför konsumenterna protesterade mot detta, och frihandelsivrarna tvingades till reträtt, och import av hormonkött från USA stoppades. Emellertid menade USA att man bör läsa avtal innan man skriver under sådana och därmed veta vilka avtal man ingår.

USA hävdar således att ingångna avtal ska hållas (pacta sunt servanda) och drog saken inför domstol, och fick rätt, också rätt att införa sanktioner mot EU om inte det amerikanska hormonköttet gavs tillträde till den gemensamma marknaden. Sanktionerna, i form av strafftullar, punktvis utportionerade på vissa känsliga europeiska exportvaror till USA, drabbade till exempel den franska Roquefortosten med hundraprocentigt tull påslag.

José Bové som är fårbonde (får mjölk är råvara till roquefortost) härsknade, liksom den mjölk han därmed inte fick avsättning för, till och organiserade tillsammans med den franska småbrukarorganisationen Confederation Paysanne (medlem i CPE) en demonstration, mot USA:s bestraffning, i staden Millau, förra året. Det som hade tydligast anknytning till USA i Millau var en Mac Donald's restaurang och utanför den hölls demonstrationen. Dessvärre gick demonstrationen arrangörerna ur händerna och Mac Donald's restaurangen "monterades ned" som saken uttrycktes.

Fem man häktades däribland José och frisläppande skulle ske endast mot en ansevärd borgenssumma, som också raskt samlades in. Fyra av de häktade lämnade häktet, men José vägrade att låta någon betala borgen för att han skulle gå fri. Han stannade i häktet till dess att myndigheterna gick med på att släppa honom utan borgen, vilket också skedde så småningom efter folkliga protester och namninsamling och ingripande från Paris. Den storm som detta rörde upp fick enligt uppgift Mac Donald's att lägga ned sitt skadeståndskrav och senare bjöd franska jordbruksdepartementet José på resan till WTO-mötet i Seattle i månadsskiftet nov/dec 1999. Där de demonstrationer, som där förekom, omintetgjorde möjligheterna att komma till någon som helst överenskommelse i de förhandlingar som var planerade att äga rum där.

Vid en nyligen företagen opinionsundersökning i Frankrike, där frågan ställdes: Vem skulle ni vilja se som Frankrikes näste president? José Bové kom på tredje plats.

Turerna kring demonstrationen i Millau kunde man följa också i den svenska pressen ungefär samtidigt som våra svenska myndigheter sköt sex nötkreatur i Ljungskile i oktober 1999 för att de saknade nummerade plastbrickor i öronen, och polisanmälde svenska småbrukare för att de höll en helt fredlig demonstration, med anledning av det "övergreppet", utan någon som helst skadegörelse, utanför Statens Jordbruksverk i Jönköping. En demonstration som därtill var godkänd av polismyndigheten. Det ger väl ganska tydligt kulturskillnaden och skillnaden i inställningen till bönder mellan den varma Solen (Frankrike) och den kalla Nordstjärnan (Sverige) i ett nötskal.

Europas verkliga småbrukare finner man i till exempel Portugal, en gammal feodalstat, som genom en oblodig revolution 1974 blev en demokrati, men som kanske just på grund av den fredliga övergången till demokrati behöll sina gamla feodala strukturer i jordbruket, vilket väl i och för sig innebär att de strukturrationaliseringar på väg mot allt större enheter, som vi så hett förespråkar i Sverige, redan finns på plats i Portugal. Men Sverige ligger bara steget efter, vilket också gäller bottennoteringen i lönsamhet bland EU:s bönder. De sämre jordbitar som blivit över utanför de stora egendomarna fördelas på ett stort antal småbrukare, vilket gör att mer än nittio procent av EU-stöden i Portugal går till färre än tio procent av bönderna, eller är det kanske riktigare att säga, till jordägarna.

För detta känner portugisiska staten möjligen dåligt samvete, för man håller CNA, som är förkortningen på det portugisiska småbrukarförbundet, med ett eget kontor i Bryssel, betydligt mer påkostat än det kontor CPE kostar på sig, vilket i sig kanske inte säger så mycket, då det är ganska spartanskt, men har ett mycket centralt läge vid Rue de la Sablonnière i Bryssel. En av de två anställda koordinatörerna (samordnarna) på CPE-kontoret Maria Pacheco är för övrigt portugisiska. Hon efterträdde Nico Verhagen i oktober 1999 (som numera jobbar för Via Campesina, vars ordförande Rafael Alegria från Honduras också var på konferensen). Den andre koordinatören heter Gérard Choplin och har jobbat för CPE i cirka tio år. På CPE-kontoret jobbar också Anne-Mari Notarianni och Anne-Laure Pucheu. I jämförelse med COPA, storjordbrukarnas organisation i Europa, dit till exempel LRF är anslutet, är CPE småskaligt också på administrativ nivå.

Under en konferenspaus tilltalade representanten från Paraguay mig helt plötsligt på oklanderlig svenska. Det visade sig att han vistats cirka tio år som politisk flykting i Sverige och en del av den tiden hade han tillbringat på ett jordbrukskollektiv i Jämtland. Det var nu tio år sedan han lämnade Sverige för Paraguay och han hade inte haft tillfälle att göra något återbesök. Hans intryck från tiden i Sverige var bara av positivt slag, men han hade hört talas om att de senaste åren skett stora förändringar i vårt land.

För övrigt var det intressant att träffa personer på konferensen, vilka man tidigare bara känt som namn under artiklar och från nyhetsbrev. En sådan person, som deltog i konferensen, och också satt med i debattpanelen, var till exempel Sophia Murphy, som arbetar för det amerikanska Institutet för Jordbruks- och Handels Politik , the Institute for Agriculture and Trade Policy , IATP, som analyserar konsekvenserna för familj jordbrukare, av jordbruks- och handelspolitiska beslut på nationell (framförallt i USA, men också följer, och har mycket god pejling på, vad som händer i EU och runt om i världen) och internationell nivå, till exempel inom WTO.

Ett och annat mer välbekant ansikte, som till exempel vår tidigare jordbruksminister numera Centerpartiets ende kvarvarande ledamot i EU-parlamentet MP (Mat-Polisen?) Karl Erik Olsson, gästade den offentliga delen av konferensen någon timme på fredagsförmiddagen (25 februari), och ställde bland annat frågan om vilka de närvarande organisationerna egentligen representerade, och fick svar av NFFC:s (som har underavdelningar i 46 stater i USA) ordförande Bill Christison och CPE:s ordförande fransmannen Christian Boisgontier, Confederation Paysanne (som organiserar omkring 20 procent av Frankrikes bönder), som båda satt i panelen. Rent spekulativt, med erfarenhet hämtad från den svenska modellen, ligger det nära till hands att undra (con-fusion) om MP Olsson ställde den frågan med svenska glasögon, som möjligen säger att det räcker med en enda bondeorganisation (fusion?), som företräder och "tillvaratar" alla jordens bönders intressen, från den självhushållande småbonden i Senegal till prins Charles i UK. Ett enda globalt Ett-förbund , en Glob , en Ras , en Ledare , GRL? Just speculations! Or is it Just un-Juste?

Hans Röös